

KOLOZSVARI KÖZLÖNY.



SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÁNFY-
háza emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábas sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor
5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyilvántartás”-i cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Deák Ferencz levele az erdélyi hölgyekhez.

Erdély tisztelt hölgyei! A polgári kötelesség egyszerű teljesítése nem adhat igényt megkülönböztetésre vagy köszönetre; rendkívül meglepő vala tehát reám nézve azon nagybecsű emlékre, melylyel engem az erdélyi nők kegyessége megtisztelt.

Mélyen érzem e megtiszteltetésnek nagybecsét, de érzem egyszerre, hogy honunk javára irányzott ösztönök törekvésem, melytől a kedvező végeredményt a sors megtagadta, ily kitüntetésre nem vala méltó. Megnyugvást csak azon hitben lelek, hogy e kitüntetés által Erdélynek hölgyei buzgó részvétüket akarták kijelenteni azon szent ügy iránt, melyért csak másokkal együtt én is küzdöttem.

A női kebel gazdag tárháza a kegyeletnek, abban minden nemes érzelmek tisztább és magasabb; s midőn a legszentebb érdekek védelmében lankadni kezd már a férfiak ereje, midőn az elszánt akaratot is megrendítik a viselkedések, akkor a nők lelkesedése ad ösztönt a kitarásra, s ezáltal új erőt a küzdelemre.

Ha felzaklatott indulatok, nehéz szenvedések vagy az önzésnek hideg számításai valaha képesek lehetnének elfojtani honfiaink kebelében a honszeretet lángoló érzelmét, fentartaná azt a nők lelkesedése tisztán s önzéstelenül. Fellelem és csüggedés nélkül ápolnák ők szívök mélyében e szent érzelmek, felelőstlenek azt ismét az egész nemzetben, s ez által újra életet adnának a hazának.

Erdélynek hölgyeit e magas szent érzelmekben senki meg nem előzi. Hiven ápolták ők nemzeti nyelvünket azon korban is, midőn az itt nálunk sok fényes palotában már csak vendégnek tekintett. A családi élet csendes körében zaj nélkül, de éppen oly buzgósággal működnek a hon javán, mint a minő lelkesedéssel készek, midőn kell, tenni, tűnni s áldozni a hazáért.

Bizakok vagyok tehát azon nagybecsű emlékre, melylyel engem az erdélyi nők megajándékoztak, s hálás érzéssel ismerem el, hogy érdemeim hiányát kegyességük pótolta.

Legyenek méltóságok e hálának tolmácsai azon tisztelt nők előtt, kik engem e kitüntetésben részesítettek, s fogadják ösztönöztem azon kegyességükért, melylyel e megtiszteltetésnek eszközésében részt vettek, s azon szíves soraikért, melyek mellett nekem a becses emlék által adatott. Mély tisztelettel. Pest, január 13. 1863.

Deák Ferencz.

A székely kivándorlásról.

(Folytatása és vége.)

Bármennyire célszerűnek látszassanak az előbb említett rendszabályok, egyszerűen idő hosszúra nem fentarthatók, mert a népek munka s élelem kell, s miután a kivándorlók eleme cselédekből, iparosokból, tenyeres napszámosokból, vagy is oly embercsoportból áll, mely a maga költségén csak két napi utat sem képes megtenni, hogy a bajon segítve legyen, szükséges azoknak uti pénz előlegezése által a külső és Királyhágón túli megyékbe eljutását lehetővé tenni. Ezt városok, megyék, nagyobb birtokosok pártolása mellett magántársulatok, vagy a végre felállított agensek által lehetne eszközölni. Ilyetén intézkedések által a nép hullámlása irányát a külvilágnak venné. Lehetne az az ellenvetés, hogy nagy a távolság, és hogy a nagyobb birtokosok Királyhágón innen és túl is gépekkel dolgoztatnak; ámde, ha a tót el tud menni Kecskeméti, a székelynek se lesz messze Nagyváradig vagy Lugosig, s ha nem kell napszámos, cselédre, mesteremberre mindig szüksége van falusi gazdának. A bojárak cselédjeinek egy nagy része ma már székelyekből áll, mely körülmény azoknak ügyes és derék voltukról bizonyít. Ha idegen birtokosok annyi előszerefttel viseltetnek a székelyek iránt, magyar birtokosoktól, mind nemzeti, mind saját érdekükben annál inkább megvárhatni azoknak pártolását.

Csökkentené a kivándorlást a rendszeres telepítés is, mi főleg jövőre nélkülözhetetlen; csak hogy a mint láttuk, a kivándorlók csoportja nagyjából olyanokból áll, kik nem alkalmasok egy rendszeres telepítésre. A székely megyékben, kinek két ökre vagy lova van, Moldva-Olahországnak és Beszarábiának előnyös keresetet talál a nélkül, hogy hazáját elhagyni kellene. Rendszeres telepítés csak a köz-

ponti megyékből, Maros- és Udvarhelyszékekből lenne eszközölhető.

A lapokban fölemlített telepítési helyeken kívül lehetne találni közelebb a székelyföldre is. A székely megyéket köröz és egymástól elválasztó havasok, melyek nagyjábólra néptelenek, igen alkalmasak lennének e célra, és én meg vagyok győződve, hogy a székely megyéken föbirtokosok és községek ez ügyben jövőre nézve a lehető legtegyendik.

A székelyek kivándorlásának más irányt adni, egyik igen hatályos eszköz lenne még tanintézeteknek mentől nagyobb számban felállítására. A székely utolsó fillérét is oda adja, csak hogy gyermekét taníttathassa; ebben, áll egyik büszkesége; miveltebb székely pedig nem igen költözik a fejedelemségekbe, és a kik el is mentek, többnyire visszatértek.

A természet megáldotta a székelyt minden szép és hasznos tulajdonokkal, mikkel csak egy népfaj felruházva lehet: szép izmos testalkat, erő, bátorság, könnyű felfogás, éles belátás, szorgalom, éberség, kitartás; kiváló hajlama iparra, gazdaságra őt a magyar faj legbecsesebb tényezőjévé teszi; ez azon elem, melyből a Királyhágón innen a magyarfaj századok óta magát kiegészíti, fentartja; azért nincs kérdés, nincs tárgy, mely a magyar nemzet figyelmét, áldozatkészségét inkább ki érdemelné, mint a kivándorlás megakadályozása, mert ez önfentartási kötelesség.

Mélyen áthatva levén ennek igazságától pár évvel ezelőt a hazai gazdaságot, de főleg ezen érdektől vezettetve, egy mintagazdasággal összekötött gyakorlati tanintézetnek felállítását terveztem, de le nem küzdhető akadályok miatt annak létesítése elhaladott; miután azonban ezen eszme a Királyhágón túl is megpendített, és hitem szerint ott az eszme tényre fog válni, remélni lehet, hogy a jó példát a Királyhágón innen is követendik.

Ezen érdekekben igyekeztem a háromszéki megyei bizottságnak alapos felterjesztése által a magas kormány előtt oda hatni, hogy a kézdivásárhelyi katonai tanintézet, mely 48 után létezni megszűnt és nagyjábólra a székelyek pénzén és erején állított, ipartanodának átengedessék.

De mindezen törekvések, valamint egy nagy része a fölemlített intézkedéseknek kellő sikerrel, kedvezőbb viszonyok közt, s a nemzetnek alkotmányos állásába visszahelyeztetével lesznek fogatosíthatók.

Addig is tegyünk a mit tehetünk; minden mulasztás e téren a nemzetre nézve kipótolhatatlan veszteség; terjesztjük ki figyelmünket a Dunafejedelemségekbe, és Bukovinába megtelepedettek is, kiket ha hazánkban nem, legalább nemzetiségünknek megtartani igyekezzünk; támogassunk azon lelkeseket, kik idegen földön a vallás- és nemzetiségünk fentartása körül fáradoznak, kik közt elismeréssel kell fölemlitnünk Koos Ferencz és Czelder Márton lelkes urakat. Törekedjünk a szent István társulat hatályos közreműködése által kieszközölni, hogy a moldvai csángó magyarok valahára olasz lelkészek helyett magyarokat nyerjenek; ne engedjük, hogy azon lelkes felszólalások, melyek ezen ügyben koronként megjelennek, siker nélkül elhangozzanak. Az alkotmányos szabadságot, a kor szelleme, s a nemzetek érettkora biztosítja; de a nemzetiséget csak saját tagjainak buzgalma biztosíthatja.

G. Kálnoki Dénes.

Kolozsvár, február 5.

(D) Elmondotta egykor a nagy lengyel hős: „Finis Poloniae”, de azután nem első eset a mostani, hogy a lengyel nemzet életének jelét adta. Valóban, ha a balhatatlanság fogalma létezhetik e világban, e fogalom a népeket illeti. Elonyoni lehet őket, de megsemmisíteni, megölni nem; átalakulnak ők, lehallanak a hatalom polezáról, de meg nem hal a nép, mely egyszer saját nemzeti jellegét ölte magára, s a történelemben jelentékeny szerepet venni képes vala, egy szóval, a mely nép élni akart és akar.

Lengyelország élete sem volt Sobieszky életéhez köte, s habár három nagyhatalom vágta e nemzetet három részre, ő csaknem minden évtizedben életének jelét adja, s neve mindig szerepet visz az európai politikai kombinációkban.

Oroszországnak fatumszerű zátonya ezen eltiport szláv nemzet; a lengyeleken elkövetett méltatlanságok, mint Nemesis állanak elő mindannyiszor, valahányszor az orosz politika a terjeszkedési törekvésekhez kezd.

Még csak a napokban küldt az orosz a fegyvert Rumánián át a szerbeknek; még csak a napokban futott híre, hogy jelentékeny csapatok tolnak elé Beszarábiába, hogy a keleti kérdésben hagyományos érdekeit kiktűzdje az orosz; és im ma az előnyomott orosz csapatoknak a lengyel zendülés ad munkát, melyről még ma sem határozhatjuk el, ha valjon nem nő-e ki jelentékeny forradalom őrmege?

Látjuk ugyan, hogy a régóta készülő forradalom el volt sülve, s hogy ez elietést éppen az oroszok óvakodó intézkedései provokálták. Ez intézkedés mindenesetre oly gómba volt, mely csak az oroszoktól telhetett ki; proserbálni, elfogdosni a nemzet ifjúságát, a katonává sorozás céljából behányi őket nedves kaszamatákba, mint a vágóhídra szánt állatokat, s oly táplálékkal látni el őket, a mely nem embereket, hanem a legnyomorúbb ebeket illeti, oly eljárás ez, mely nem csoda, ha az európai irodalom és diplomácia méltatlankodását vonta magára, s éppen úgy nem csoda, ha az elfogdosással fenyegetett ifjúság százankint vonult a rengetegbe, s örömet ragadja kezébe a lázadás fegyverét, melyet a legszélsőbb forradalmárok nyújtanak neki.

E fegyver azonban csak a tehetetlen bosználás fegyvere lesz; egy el nem készült forradalom előkitörése csak szomorú és szerencsétlen katastrof, mely nem azon hatalomnak árt, melyet sújtani akar, hanem árt magának a forradalomnak, mint a minő lehetőségét teszi kockára az elhírtelenkedés.

Mondják, hogy a forradalom fegyvereket várt Franciaországból, azért bonták fel a vasutakat, hogy a fegyverek érkezését a kormány ne gátolhassa; de a fegyver nem jött meg; kevés van a felkelők kezén, csépekkal és kaszákkal pedig nehezen harcolhatni fegyvermezt seregek ellen.

Azt is híresztelik, hogy a főrend és a nép nem csatlakozik a fölkelőkhez, s az iskolai ifjúság is belátva, hogy a kérdés el van sülve, csöndesen tartja magát csakis egyesek szökösve el a fölkelőkhez; mind a mellett fölött a gallicizai széleken egyes fölkelő csapatok sikerrel verték szét a katonaságot, s oly hírek szárnynak, hogy a fölkelés terjed; és így ismerve a lengyel nép százados gyűlöletét s bosszúját, nem lehet bizonyosra állítani, hogy a zavarok egy csapással vége lesz.

Századunk mutat fel példát a legvéletlenebb s legkevesebb sikert ígérő kezdeményezések eredményére; jól tudjuk, hogy Görögország szabadságát egy néhány fiatal ember kezdeményezésének köszönhetve, kik éppen nem rendes fegyverekkel felszerelve kezdtek a merész vállalatához.

A hol sok az elfojtott gyuanyag, ott nem lehet hozzátvetni, minő explosiót vonhat maga után egy kis fellobbanás.

A mostani orosz csár művelt keblől és jó indulatn ember, méltán várták tőle, hogy igazságot szolgáltat az oly régóta szenvedő Lengyelországnak; hitték, hogy kormánya, mely magát a szláv nemzet vezérének s leendő felszabadítójának tekinti, míg Törökország nyomása ellen fegyvert küldöz a szerbeknek, ben példát fog adni, hogyan kívánja ő a szláv népet boldogítani. Am a szlávok legdicsőbb multu nemzete, a lengyel, nyert-e vissza valamit elvesztett szabadságából? Semmit! De éppen azért, mint Nemesis áll elé minden alkalommal, midőn az orosz hódítási tervekre törekszik.

Vége is bármennyire elsieltetnek látszik e forradalom; de gyors terjedése mutatja, hogy az nagy részben elő volt készítve, és ha néhány hétig sikerrel tarthatja fenn magát, oly események fejlődhetnek, melyek mérhetlen horderővel folyhatnak be az európai viszonyokra.

Párhuzamok a szőlőművelésben a Királyhágón alól és fölül.

(Folytatása és vége.)

Ezen betegség a metszés vigyázatlan tételéből is, de leggyakrabban a cseres-fa, azaz a szőlőfa derekának erőszakos hajtogatása által idéztetik elő, s midőn aztán az így kipusztult fa levágatik, igen természetes, hogy földszint egy tüskője marad, melyre már még életben rossz és veszedelmes hatással volt, levágatván pedig a dűcskönek nagy sebe által végveszélyt okoz, s hosszú kiszáradásnak teszi ki azt, melynek aztán mint olyannak sarkhajlásaitól is csekély eredményt várhatni. De már, ha a monda szerint a vaddisznó az őzet és kicsinyeit makkal bőven táplálófát kiturva, mindnyájukra a csak hamar bekövetkezett éhhalál borzalmait oktalansága által előidézi elég halga volt: valjon megengethető-e? valjon szabad-e? az istenség szikráját, a tudományt képviselő embernek ily ferde eljárás által kockáztatni jóllétét?

Felelet: nem illik, nem helyes!! nem szabad!!!

Tehát igyekezzünk eltávolítani és kiküldeni minden olyasmit, mi a tudatlanság és okosság terére vezet; mert minden, mi a tudomány körzetén kívül esik, az állatlanság

tömkelegébe süllyeszt; tehát oda sodor, honnan a polgáris-
dás évezredein keresztül szüntelen menekülni törekszik az
emberi nem.

Már most lássuk miként jövünk azon legkellemetlenebb
helyzetbe, hogy áldásforrást képező szőlőink, a fenérintett
ferde eljárás által oly czélellessé állapodtak jussanak?

Ugyanis a karikára mivel szőlőknek dereka, mit cse-
res névvel is szoktunk a sima vesszőtől megkülönböztetni,
az elfedéskori lehajlás alkalmával, igen gyakran sérülést,
meghunyást, meghasadást, vagy éppen megpattanást szokott
kapni, mely seb akármelyike ártalmas hatással van az illető
szőlőtőre; de megtörténik, hogy a sérülés csak több évek
mulva vonja maga után a sérült résznek veszedelmét, mi
vagy megszáradás, vagy megvarasodás, vagy éppen letörés
által az érdeklött szőlőtőt további tenyészésre képtelenné
teszi. Mit elősegít az is, hogy ha a karó a szőlőtőre igen
közel tétetvén, ahhoz egyenesen köttetik fel, s így összesz-
mindig erőltetve hajtatik le, tavasszal pedig mindannyiszor
megint egyenesen felállani kényszerítetik a helyett, hogy
hegynek dülő állása szerint, az ő hajlása tekintetbevétel-
vel és egy szuratként fel karója, tövétől távolabbacska, hogy
minden erőszak nélkül, hozzá illeszthető és köthető lé-
gyen, minek következtében a jövő őszi fedés is mintegy
előkészítve, megkönnyebbítve levén, a szőlőtőnek épségben
tarthatása több évekig megalapítható. Mi főtrekvésünk
tízott célja kell hogy legyen, ha szőlőinket okszerűen mi-
velve, azokból illő jövedelmet venni magunkat elhatároztuk.

Ily elbánsá mellett főgond továbbá arra fordítottassék,
hogy a szőlőtől föl ne nyugduljon; mit eszközlhetni Haller
szerint tüzetesen választott, ugarcapok böles alkalmazása
által.

Végre állván az, miként minden sarkjövés a termés
rovására tenyésznek, csak is egy tartaléktőkére helyes
számítani, s a kettőt lehető legnagyobb vigyázattal, minden-
től óvva, minél hosszabb és épebb fentartásokra fordítani
a lehető legnagyobb figyelmet; minthogy az erőteljes, s már
elég koros és egészséges szőlőtők, nemcsak nagymennyiség-
gü, de jobb minőségű bort is adnak.

Látván ugyanis fenebbiekben a vészt árasztó bajlár-
s eseteit, úgy az azok ellenében felállított, minden nehé-
ség nélkül, helyes és czélszerű kezelési módjait, csak arra
kell törekednünk, hogy azon egyének, kik szőlők kezelésé-
vel foglalkoznak, utasítást nyerjenek a helyes kezelésre; s
érintetessének a csekélységnek gondolt, rossz elbánsá ve-
szedelmek eredményeiről, mindenekelőtt pedig megmen-
tekljenek a helytelen és káros elöltek megzokásától, p. o.

Vannak vinezellek, kik a sok sarkoknak, s a mi
legveszedelmesebb, a 3—5 éves szőlőtőknek ürvendenek
leginkább; de még olyanok is találhatók, kik képzelt nagy
bölesességgel hirdetik, miként 7 évnél tovább egy szőlőtől
nem is czélszerű tartani, hanem annak mást helyettesítvén
le kell vágni. S tán egyedül csak azon okból, mert al-
kalmas tüzet tehetni belőle a kandallóba? O tempora! o
mores!! lám-lám a pulya haszon, óriás károk alapján!!!

De hát már igazán az a kérdés, hogy a vinezellek
kitől tanuljon helyesebb és okszerűbb elbánsá? A pap-
tól, az iskolai tanítótól, a jegyzőtől, vagy éppen bírótól?
s t. b. . .

Hát itt biz csak azon szomorú helyzetben találjuk ma-
gunkat, miszerint a 3 első azt feleli a vinezellernek, hogy
ők ámbár mindent mit betanultak, de eféle életkérdésekkel
soha se találkoztak; s már most igen sajnálva lájálják, hogy
a mindennapi kenyértől stb., helyes utasítással a népnek,
sőt még önmaguknak sem szolgálhatnak. De arról nem
tehetnek, hogy gazdálkodásra hívott országunkban, a tan-

intézetek mindennel, csak gazdászattal nem foglalkoznak!
következésképp mint az a fenebbiekben világosan felmutatva
áll, leggyakrabban az áldást még csirájában saját magunk
öljük meg. A bíró pedig, mint csak fainai iskolaportát is-
merő, azt állítja, hogy mint apja s nagyapja gazdálkodott,
annál bölesebben tenni vagy tehetni tulzárnyal minden em-
beri tehetséget, s hogy a vinezellernél, ki egész életében
szőlővel kél, fekszik, jobb szőlőmives lenni teljes lehetetlen.

Igy állván a dolgok, igen következetes, miként mind-
addig, míg útmutatók nem képezettek, hogy azok veze-
tőül előmenjenek. . . mindaddig, a ki mint vét úgy arat,
és a ki hogy kapál, metsz, fed stb., úgy szüretel.

De tán nem csál reményünk, ha azon jóhiszenben
élünk, miszerint minden tanintézetekben, és mielőbb gon-
doskodva leendő egyéniségeket bocsátani világnak, kik
a népet kellő esetekben utasítai képesek legyenek, s akkor
aztán a falu, a helység hivatalos eszébe, p. o. paphoz,
tanítóhoz, jegyzőhez és bírőhoz bátran lehet tanácskérdeni
menni! Sőt minden falusi iskolában, tüzetesen oktatás téte-
tik, a mezőgazdaszat okszerű folytatását illetőleg.

S így eljön az idő, melyben okszerűség,
A gazdászattal terén, nem lesznek csak vendég!

Felőr, dec. 12 1862. Méhes mérnök, Váradai nő-
velő, Marton gazda.

Maros-Vásárhely, február 4.

Az ev. ref. főtanodai első félévi közvizsgálatok m. hó
27-én kezdve ma végeztek be. Mind a jogászok, böles-
szek, közép- és elemi osztályosok vizsgálatából örömmel
győződnék meg, hogy az ifjúság a kitűzött tantárgyakban
alapos, értelmes előmenetelének általában kitűnő jeleit adá,
és hasonló kitartó szorgalom mellett igazán szebb reményekré
jogosít. A főtanoda jelenlegi létszáma: jogászok 65, böles-
szek 91, közép- és elemi osztályosok 338, elemi osztályosok 271, ösz-
szesen 765.

A rom. kath. közép- és elemi osztályosok m. hó 28—31-
kén folytak le, összes létszám 125. Itt is az értelmes és
alapos előhaladás kitűnő jeleivel találkozunk. Csak szorgalom
és kitartás, mert így a cél meg lesz közelítve.

Fogadják mindkét iskolai tanárok a haza és emberi-
ség érdekében tett fáradozásaikat a szülők és ügybarátok
hálaalköszönéssel, és eddigi dícséretes ernyedetlen buzgalom-
mal igyekezzenek továbbra is az ifjúságot nevelni.

A bíres hódolmányos Deckner Sarolta mult
hó 31-én az Apollo-teremben hangversenyt rendezvén, válo-
gatott műsorral és jeles játékaival nyujta élvezetet a szép
számu közönségnek.

Táncvizsgálmaink javában folynak, már a ka-
szinó, nőegylet és kisedővoda saját czéljaikra rendeztek
bálokat, melyek daczára a pénzhiánynak, a közönség által
szép számmal valóban látogatva, főleg a kisedővoda, mely
számos nyeresémekkel és jutányos beléptidíjjal levén ösz-
szekötve, igen természetesen a kitűzött czélra legtöbbet er-
ményezett. Még hátra van két kaszinó és ugyan annyi nő-
egyleti bál, melyek a különbözően vége felé közelgő farsan-
gon jóval látogatottabbak lesznek.

Az eddigi bálokat általában csinos egyszerűség az öl-
tözékekben, és nemzeti viselet jellemzte, bárba itt ott
főhérlőként akara némely divatböcsök feltűnni, s fran-
czia egyveleget öltött magára. De még ez nem baj, hisz
egy fecske nem hoz tavaszt, hanem az már igenis megro-
vandó, ha az ily divathajbaszatok nemzetgazdaszatunk ká-
rára tizetnek, mely eljárásnak nemcsak anyagi zilált viszo-

nyainkra lenne káros hatása, de mindenekelőtt elleneinket
könnyen meggyőzhetné a szalmalelkűség és valószínűség.

Időjárásunk mintha kikeletkez közelitene; bárbizony a
természeti és politikai tavasz óhajta várt szebb napjai egy-
szerre és mielőbb beköszöntenének — szívből kívánja

Egy székely.

Bethlenvidéke, január 25.

E hó 25-kén megjelent Bethlenben B. Szolnokmegye
főbírája Mann Gábor ur, ki népes falugyűlést tartván, ab-
ban felolvastatá a mult évben 26,461. szám alatti rendeletét
a kir. főkörmányszéknek, melynek értelmében minden köz-
ség felszabadultja és zsellerei szabadon rendelkezhetnek az
ugynevezett három havi koresmajog s annak jövedelmei
felett, s ajánlotta annak egyházi, különösen iskolai czélokra
leendő fordítását.

A ref. lelkesz hiveivel egy értelemben ragaszkodott
eleintén a régi törvényes gyakorlathoz, mely szerint midőn
közvagyon egyházak közt felosztott, az ott létező egyhá-
zak egyenlő arányban részesültek; de ezen nézpon ellen
szólt a fenemlített felsőbbrendelet, a főbíró ur és a több-
ségben levő román egyház.

Utóbb abban lőn megállapodás, hogy a három havi
koresmajog eredeti eszméjével s gyakorlatával összhangzóbb
kules, a lélekszám fogadtatott el, s ily értelemben közmeg-
egyezéssel a három havi koresmajog jövedelme örökre az
egyházakra ruházottott át egyházi és iskolai czélokra. Az
izraeliták részesülési aránya, részokról is történt beleegyezés
következtében, 100 számban állapítottott meg.

Innen tovább folytatá útját irt főbíró ur hasonló irányu
működésben.

Még egyet. E hó 22-én kísértük Sz. Udvarhelyt esá-
ládi sirbóba n. bacsoni Bardeoz Elek urat, ki Intrádán
helységében mint lakbelyén csodálatra ragadó munkásságot
fejtett ki tizlet- és iparban; maradandó emléke munkásságá-
nak azon ritka jeles műmalom, melyet építtetett.

Egy korábbi végrendeletében megemlékezett volt ba-
zárjáról s nemzetéről, de az utolsóban mindenét természetesen
leányának Radnán lakó Mihálovichnének hagyományozta.

I. r.

Az erdélyi muzeum könyvtára részére

1863. évi január havában beküldött adományok
jegyzéke.

Özv. gróf Bethlen Pálnétól Schesaei Christ. Epithala-
mum in honorem Casparis Bekes Albae Juliae, 1567 4r.—
Schesaei De resurrectione mortuorum Elegiae, Wittebergae,
1563. 4r. és Schesaei Elegia de falsis Prophetis. Claudiopoli
1558. 4r. (egy kötetben). — Gróf Eszterházi Jánostól Vade-
mum Fratrís Johannis decretorum doctoris h. és év n. 4r.
(XV. századi nyomtatvány) és Joh. Schoneri Opusculum
Astrologicum. Norimbergae, 1539. 4r. — Gróf Lázár Miklós-
tól Helai Gáspár Chronica. Kolozsvár, 1575. 2r. — A ba-
jor kir. tud. Akadémiától Sitzungsberichte 1862. 2 füzet.
— Kriza Jánostól Vadrózsák, I. köt. Kolozsvár, 1863. 8r. —
Bodor Elektől Vellei Paternali opera, curante Petro Bur-
manno, Lugd. Bat. 1719. 8r. — Stein János könyvnyomdájá-
ból 5 köt. — Özv. Ötvös Jakabnéól, néhai dr. Ötvös Ágost-
on I. Rákóczi György korára összeirt jegyzetei 1 kötetben.
Kolozsvárt, febr. 6-án 1863.

Közi

Szabó Károly,

könyvtárnok.

TÁRCZA. ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

Olvasónk jól tudja, olvasóink pedig
képzelik, mennyi apró vitaközös merülhet
fel egy nőikörben, míg egy öltözködés tel-
jesleg sikerültnek lesz elismerve? A ruhák
hossza, kerülete s aránya, a derek karesu-
sága, a csipkék elrendezése, a ruhához a
szalagok oda illesztése szoros és részletes
kritikával egész addig, hogy a csokrok egy
irányban álljanak s egyforma redőket ves-
senek a göcsnél; a virágok, ruhakelme és
szalagok színeinek összhangba hozatala, hogy
bizarr és izléstelen tarkaság ne mutatko-
zék, hanem a műveltebb izlés harmoniája;
elhatározása, hogy az arc természetéhez
a hajfodrozat, vagy a hajfodradék áll job-
ban? s ezer ily apró, de az egészre nézve
roppant fontosságú kérdés. Boldog a világ,
hogy ez izzasztó munka és tanácskozás er-
edményét minden fáradság nélkül láthatja egy
szépen kiöltöztetett fiatal hölgyben, és bol-
dogok vagyunk mi, hogy láthatjuk Izidorát
a mint buoir-jából a salonba kilépik fehér
selyemesipke kontúsbán, mely könnyű köd-
gyanánt fekszik a nehéz atlasz szoknyán,
ellátva gazdag övszalaggal s virág-guirlan-
de-okkal, melyeken az emlenyék játszó a
fűszint, megfélelve a hölgy emlenyszemei-
nek, mintha ezek is pár virágosokorkint ra-
gyognának a lilium arcon. A finom szövet
mintegy összefolyva lenni látszik a finom
nyakkal és puha karokkal, melyeken a fiatal-
ság üde, rózsza színe s a finom fehér fel-
ületen átjáró tisztá kék erek, bájoló színve-
gyületet képeznek. Brilliansok karperecek,
kék emaille-al ragyognak át a selyem csipke
fodrokon, melyek a feszült keztől szegé-
lyezik, még a kézi virágoskor és legyező
is ott volt a hölgy kezében; úgy látszik a

toilette-tanács előtt be kell mutatnia a hölgy-
nek, hogyan tud elbánni velük? Minő szép
karesuság, minő összhangzatos kiemelkedése
e kettészakadni látszó derékből, a legszá-
lyosabb fiatal nőkebelnek! És azon kedves
szőke hajfodrok, melyek az éppen akkor
érkezett divat szerint voltak gondörítve oly
móddal, hogy a homlokán csak apró pi-
eziny fodrok valónak, melyek a halanték
hosszában mind növekedtek s a hátterben a
hattyuszín válg folytat alá. Mily jól illet
mogyoró színre hajló szőke fürtök fölé a
szép alakú virágkoszorú, melyben szintén
az emlenyék játsza a fűszint? Szabad-
eszkreventünk, hogy fehér atlasz cipőjén is
emlényszín gomboeska van, hasonló színű
kised selyem szalag-csokorral?

Igaz, hogy a női szépséget akkor nem
koronázta meg a fejékek eszménye a párta;
igaz, hogy a nyak- és kar-kelmeim nem
emelék ki annyira a hasonlithatlan szépségű
magyar ingfodrok, a termet karesuságát a
gyöngy mellfüzet karesító alakja nem fo-
kozta; de a mennyiben az európai akkori
divat szerint egy hölgyet izlésteljesen fel-
lehetett öltöztetni, Izidora e kívánságnak meg-
felelt s a tisztos toilette-tanács jó izlésének
becsületére vált.

Az uri nők egy s más utasítást adva
még az általuk szintén bájos és szeretetre
méltnak itelt Izidora részére, nem sokára
eltávoztak, hogy az estélyre siessenek. Izi-
dora egy karszéke veté és a nagy munka
után néhány percig kipihente magát, ezzel
gyorsan felugrék, a nagy tükrök elébe si-
etett, melyek úgy voltak összeállítva, hogy
egészen körül nézheté magát. Teljesleg meg-
volt magával elégedve, a mi vigaszul szol-
gált annyi kin után.

Néhány perc mulva az egész elegáns
világ gróf Csillári palotája felé kocsiakozott
Tarlaki nagy bosszúságára, kit a színházból
hazatérteben szinte leverték lábáról a pia-
zterén nagy bizonytalansággal keresztül és
vissza nyargaló fogatok.

Haladjunk fel mi is, habár hivatalan ven-
dégek a lámpákkal kivilágított s szűnyeg-
födte tiszta lépcsőzeten, de ne bizzuk a fé-
nyes öltözködés és nagyszámu apródokra az
előteremben felöltönyieket, miáltal igen köny-
nyen elárulnók, hogy idegenek vagyunk
Izraelben, miután ügyelmünkkel el nem ke-
rülhetni azon ügyes ötlet, miképp a meg-
hívottak neveivel ellátott helyek vannak kije-
lölve a fővegek és felöltönyők számára, az
eltávozások lehető zavar kiküldése végett.

Ez előszóbaól a nagy terembe van a
bejárás, melynek bevont falain a központon
alacsony óriás- és a falakon függő apróbb
csillárok tündér világosságot öntének el,
visszatörődve a tükröfénnyessé csiszolt koc-
kapadlaton annyira, hogy a szokatlan belépő
egy tüztengert vélne maga előtt, ha a terem
érezhető hívenessége meg nem nyugtatná az
összeperzselődés aggodalmától. A falakat
terhelő nehéz aranyozott tükrök alatt köny-
nyű karesu pamlagok láthatók körös körül,
s a terem egyik szögletében a zenészek ré-
szére szőnyegbe vont emlenyén van felál-
litva. A terem közepe tájatt áll a házi ur
fekete frakkban, szűk pantallónban, mely-
nek alja egészen oda simul fényfázós czi-
pőjére. Izmos magas férfi borotvált állal,
szép fekete bajusszal, kissé csupasz fejjel
ugyan, de a hová hátulról nagy gondnal van
feketére festett haja előszoktatva, elannyira,
hogy a természet adta tarságot alkalmasint
elföldi. A gróf tartalása kissé katonás, látszik
rajta, hogy valaha huszár ezredes volt; ér-
kező vendégeit férfias udvariassággal fogad-
ja, kik egy-két szót váltanak vele, aztán
megfordulják magukat a tükrök előtt, hajuk-
kat, nyakkendőjüket, inggallérjaikat rendbe-
hozzák, frakkjuk derekán innen is tul is
egyét rántanak s azzal indulnak a szomszéd
és új angol izlés szerint butorozott salonba,
hol a butorcsopoztatok szerint szétszórt
hölgyek ragyogó korszorujában bókólnak a
ház urnőjének és delnöknek, nyájaskodnak
az urihölgyekkel; egyrészek kiolvad a nagy

terembe, sétál a tükrök alatt, haját, baju-
szát, szakállát egyengeti, vagy behalad a
baloldali osztályokba, s a domino- és schack-
szekrények s kártya csomagok közt ékes-
kedő porcellán-, vas- és bronz-szavartartók-
ban reávaró regaliára gyujt.

Mindenütt fény, tisztaság és elegancia.

A salonban ott látjuk már gr. Hallayné
s kedves unokaöcsését, kinek szépsége mélt-
án vonja magára a közfigyelmet, habár ma-
gaviseletén némi szorakozottság látszik, mi-
dön körül rajongja ugyan őt a fiatalság s
becsülését érdemlő lovagok járnak kedvé-
re, de a kivel az első s életében legfon-
tosabb társas tánczot kelle eljárnia, Zováthy
Gáborn nem látá sehol.

— Ozdnyé s az én kedves Arankám
ugyanesak megkéstek — szólt a házi urnő
környezetéhez.

— Pedig a mint Ozdy Vilmos mondá ké-
szültek — jegyzé meg gróf Hallayné.

— Tartok tőle, hogy rosszul lett testvé-
rem, mert a kirándulás nem hatott jól reá
s meghűtötte magát. Aggódom miattuk, e
késedelem a mennyire töltök szokatlan, any-
nyira kell, hogy indokolva legyen valamely
véletlen körülmény által — szólt gróf Csil-
láriné.

— Ha paranesol nagysád, én azonnal
hirt hozok — szólt gróf Hallay Beneci — ki
Izidorával időzött azon perczben, s fenebbi
ajánlatát érvényesítendő, azonnal távozott.

Vilmos e perczben lépett be megint a
salonba.

— Pauline még nem érkezik — szólt a
házi urnő Vilmoshoz.

— Eppen most hozták Arankának egy
levélkét. Anyám roszaoskán érzi magát s
kénytelen honmaradni, felkért Aranka, hogy
igazoljam őket.

Azon perczben a zenekar egy keringő
nyitányát kezdé játszani. Vilmos szaladt
Izidorához s karját nyujtva a hölgynek, a
tánczterem felé elhaladtak.

(Folytatjuk.)

KÜLÖNTELEK.

— Kriza János, az erdélyi unitáriusok püspöke, a magyar akadémia I. tagja, a közelebről „Vadrózsa” cím alatt megjelent becses széklelti népköltési gyűjtemény szerkesztője és kiadója a Kisfaludy-társaság tagjává választott meg.

— A szász nemzeti gyűlésnek gróf Nádasdi Ferencz miniszterhez és az erdélyi udvari kancellária főnökéhez intézett hálaíráta egész terjedelmében előtűnik fekszik. Kelt N.-Szebenben, 1863. január 27.-én. A legforróbb küszönet nyilatkoztatik benne, hogy ő nmaga a szász n. gyűlés törekvéseit méltányolni és előmozdítani méltóztatik. Különösen kiemeltetnek ő nmágának a „korona”, a haza és szülőföld iránti érdemei. „Az őszállam alkotmánytörvényeihez való ragaszkodás eredményei nem maradtak el.” „A mi (szászok) tudunk nem az egyes részek elkülönítésében, hanem egységeitében rejlik.” Ez eszmétől áthatva stb.

— A „Herm. Ztg.” hasábjain mind meglepőbb monstre-eszmék merülnek föl egy Erdélyből kikanyarítandó „szász koronaország” tervének érdekében. Ez eszme, mint tudjuk, az említett lap szerkesztőjének agyában született, de nem nagy bátást szült se a német journalistikában, (mely tudomásul sem vette jó formáját), sem a szász nemzetnél, mely az újvi ajándék gyanánt nyújtott „óriási eszméért”, elég lálatlanul — a szerkesztő urat az idén nem választotta meg követnek, sőt akadt egy követ (a brassói, Schnell), a ki a szász nemzeti gyűlésben azt mondta, hogy ez az erdélyi Szászország eszméje meg sem fordulhat okos ember fejében. No ennek a vakmerő embernek felel most a „H. Ztg.” 28-dik számában, s azt mondja, hogy a „szász n. gyűlés statutarius törvényhozási jogot gyakorol, még pedig nagyobb mérvben, mint az az osztrák tartományi országgyűlésekéket illeti; sőt az igazsági szolgáltatás és közigazgatás szervezési ügyekben élvezett illetékességénél fogva magával a szűkebb körű Reichsrathal versenyez” minőfogva világos, hogy „az erdélyi szászoknak tulajdonképen egyáltalában nincs is mit keresni egy erdélyi országgyűlésben.” Megértik, hogy a „H. Ztg.” nem vágyik többé erdélyi országgyűlésbe, mert hiszen a szász nemzeti egyetem illetékessége sokkal jelentékenyebb, hogy sem ott „valamit” kereshetnek, a mit saját universitási parlamentjükben már jelenleg is biztosítva ne találjanak. No hiszen magunk se vágyunk az erdélyi országgyűlésre, pedig nincs afféle universitásunk. De csak azt akarjuk megjegyezni, hogyha ez mind így meg, egy reggel a „Herm. Zeitung.” csak arra ébredhet, hogy tulajdonképen a szászoknak a Reichsrathban se sok keresnivalójuk van, mert — ha egyebet mindent mellőzünk is — de a szász nemzeti egyetem illetékesség tekintetében a Reichsrathal versenyez. Ez volna még szép! Utóljára nem marad egyéb hátra, mint a szász nemzetnek a frankfurti bundes-parlamentbe menni.

— Belke Mathild drámai énekesnő tegnap lépett fel színpadunkon. A zenében jártas kisasszonynak célja városunkban egyes házaknál zeneórákat adni, s óbjátisa volna valamely jó házhoz bejutni, hol szállással ellátva, ezért a zene tanításban tettebe viszonzószolgálatot.

— A „Ll.” tudósítója írja január 30. ról, hogy az erdélyi vasut ügyében kinevezett hivatalos comitő elhatározta az erdélyi vasuti bizottságnak a kamatbiztosítást kiállításba helyezni. E körülményt pesti lapok bizonyos előjelűl tekintik a kamatbiztosítás megadásának.

— Udvarhelyszékről Sz.-Jánosfalváról írják nekünk: Történt ezélt valamikor, hogy a jánosfalviak meglátva falvájukból, hogy a szomszédfalú kecskésordája eltele kasszáló-rétjüket, botra kaptak, s a zsíros birság fejében, miután előre egy pár kupa pálinkát be is csiptek, robantak a kecske-csorda behajtására. De mily nagy volt bámulások, midőn a kecskésorda az ők közeledőkre mind egy lábba a földről fölemelkedett s elrepült. Hát az a kecskésorda golyából állott, s azóta a jánosfalviakat idegenek csak úgy nevezgetik: „Ti golyások!” Ezt a régi esetet csak azért említem, hogy ehhez csaknem hasonló történt ez év jan. 26-án este, csak hogy itt szomorú, életveszélyes jelenet is szövődött a komédiába. Ugyanis egy fiatal házasság, vállalkozó minden farsangi tobozatra, arra a farsang gondolatára jött, hogy hát jó volna a körúban összegyűlt ifjúságot megröfálni. Maga mellé vett még egy fiatal legényt, felöltöztet farkasoknak, kimentek a falu kívül eső dombra, kezdetek farkasok módjára orgonálni, mire a falu kutyája tulásgos ugatására, s egy a komédiát rendező ember híradására botokra kél a legénység, lassulásokban álálkódva közelítenek a farkasok felé, ha megszorítatnak, a bíró fegyvert ragadván közelít, észreveszi őket nézi, s látja, hogy kettő van; éppen valami prédán látszóttak osztozódni, rángatózni, morogva, négykézláb, gondolja magában, bár csak a nagyobbabbat ejthetné el, meg is cseleozza, a fegyver megreppen, s a nagyobb farkas fejébe három szem sérétet kap, mire felállt, közelítve a puskához, az meg sóbálványává változott csaknem, látva: hogy embert lőtt. Szerencsére a lövés nem veszélyes. Másnap orvosi vizsgálat s egyszersmind tisztbátóság nyomozás tartatván, kislütt, hogy az egész csak komédia volt; a farkas fejéből is a sérétek kiszedettek, egy kis fájdalom, semmi veszély. No már most a golyák mellé farkasok is akadtak, mi lesz a szegény jánosfalviakkal?! Vetéseink késő őszszel száraz porba estek, s jelenleg lanyha időnk járván, szépen kikáznak. Marhavésznek csak hírét halljuk, de annál inkább uralkodik közöttünk fértáknál és kis gyermekeknél a torokdaganat. Tudógyuladásban gyakori a haláleset.

— A Balázs Sándor hazánkfa által szerkesztett „Ország tükre” című képes újság igen díszes könyomatban hozta azon díszes szobort, mit az erdélyi honleányok emléklül Deák Ferencznek készítettek, s mely kitűnő szobrásznak Alexinek dícséretére válik. Kis jelenség ez emlékl nemzeti életében s mégis mit mondhatnak csak erre is azon nemzet töredékek, kik polgarisodásunkat fitnyálják; hol van szobrászunk, ki oly szobort készít, hol vannak

honleányaink, kiket ennyi közérzés hevit, s hol van Deák Ferenczük, kinek rendkívüli talentuma s tiszta jelleme nem csak a honfiak s honleányok, de a művelt Európa becsültését vonta magára. Lapunk elején közreadtuk Deák Ferencz szép levelét, melyben az erdélyi nők honleányi megemlékezését megköszöni.

— Mindegyre kapunk névtelen leveleket a vidékről, melyek egy vagy más egyén vagy testület elleni megrovást foglalnak magukban; oly megrovásokat, melyek felelősséget vonnak maguk után, csak is ismert egyénektől fogadhatunk el, kikről tudjuk és felteesszük, hogy szavuknak mindig és minden téren megfelelni képesek; névtelen beklődések pedig éppen nem számíthatnak beállításunkra, mindenkitől megvárjuk, hogy olyat írjon be hozzat, a miről jót is áll, mert a szerkesztőségek levélfiókjá nem paszquilszékény, a hírlap-irodalom oly tér, hol a leeresztett siskat nem a felelősség kikértelése, hanem csak is szerénységből szokták viselni.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, febr. 2. A császár tegnap fogadta a senatusnak a válaszfelirat átnyújtásával megbízott küldöttségét. Az elfogadás az egész udvar jelen volt, Napoleon herceg kivételével. A mai „Moniteur” szerint a császár következőleg felelt a küldöttségnek: Közönnel fogadom a senatus feliratát. Politikai helyeslése, a csatlakozás kifejezése, a melyeket a felirat tartalmaz, élénken hatnak meg engem. A szavazatok őszhangzása nagy meglepődést okoz nekem, a midőn az oly egyetértésről tesz bizonyosságot, a mely csak szerencsés eredményt idézhet elé.

A „France” bizvást hiszi állhatni, hogy angol lapok amaz állítása, mely szerint Koburg herceg legújában a görög korona elfogadására készen nyilatkozott volna, alaptalan, miután e jelöltségre vonatkozólag, sem mellette, sem ellene nem történt határozás.

Az az egyetlen szavazat, a mely a senatusban a felirat ellen volt, Napoleon hercegéé.

A Lengyelországból Párisba érkezett legújabb hírek kedvezők a felkelőkre nézve. A felkelés általánossá kezd válni. Galicziából segítség megye s Lithvaniában és Kiewben is kitör a felkelés. A Párisban tartózkodó lengyel menekültek egyrésze is odakészül; közöttük Microslawsky, Visocky, Dembinsky. A varsói központi bizottságnak egy tagja Párisba ment, hogy az ott levő lengyelek elindulását sürgesse. Onnan Londonba utazott. Konstantinápolyból a lengyel menekültek egyrésze már elutazott, Moldván át hazájuk felé. Párisban azt hiszik, hogyha a felkelés három hétig tarthatja magát, akkor sikerre számíthat. Ugy látszik, nagyon remélik, hogy az orosz csapatok tömegesen fognak a felkelőkhez csatlakozni.

OLASZORSZÁG. Turin, febr. 2. Pepoli marquis ma indul Sz.-Pétervárra. Azt mondják, hogy oda érkezése után egy Oroszországgal kötendő kereskedelmi szerződés feletti előértekezesek vendiki kezdeteket.

A kamara folytatja a költségvetés feletti tanácskozást. A hivatalos lap bizonyosnak mondja, hogy Sicilia Aliamo kertületében a rend helyreállott. A helyhatósági testület és a polgarok kiáltották magukat, a papság segélyt ajánlotta fel az országnak a gonosztevők elnyomására. A helyhatósági testület résztvevő a nemzeti aláírásban.

NÉMETORSZÁG. Berlin, febr. 3. A költségvetési bizottság mai ülésében Forckenbecknek következő indítványt fogadtattott el: „Alkotmányellenes kiadott pénzekért a minster vagyonával és személyével felelős. Az alkotmány megsértése valamelyik minster részéről, nem teszi lehetlenné az 1863-i költségvetés feletti tanácskozást.”

Alvensleben tábornok, a lengyel ügyben Pétervárra utazott.

A felsőházban az Arnim-Boytenburg-féle töredék feliratot szándékozik a királyhoz intéztetni, mely ellensúlyt szolgáljon a képviselőház felíratára. Ellene van a felíratnak a középpárt, Ujest herceg vezérlete alatt.

A képviselőház felíratára a királyi válasz a ministerium ellenjegyzése alatt fog kiadani.

Breslau, febr. 3. A „Bresl. Ztg.” ma délen megjelent száma azon tudósítást közli, hogy a 63-dik ezred s két ágyúteget Neisseből elindult a benteni kertület határszéleinek megszállása végett.

OROSZ- ÉS LENGYELORSZÁG. A Varsóban székelő lengyel forradalmi bizottság, a mely jelenleg ideiglenes kormány címet vett fel, a következő tartalmu kiáltványt bocsátotta ki:

„A nyers hatalomra támaszkodó kormány, az elnyomott nemzet ellentállása által okozott vak dühében, elhatározta annak halálát döfőtt adni. Elhatározta, hogy leghb és hősiessébb védőt ezerekint kiszakítja kebléből, s besorozván őket a gyűlölt muszka seregbe, ezer mérföldnyi távolságra eső vidékekre szállítja, hogy ott a nyomorment és enyészettnek legyenek áldozatai. A lengyel nemzet ily erőszaknak nem akarja és nem adhatja meg magát békésen, kötelessége, ha nem akarja magán hagyni az utókor gyalázatát, ellentállásban a legszűsőt megkísérteni. A bátor és forró honszeretett által lelkesült ifjak tömegestől megesküdtek, bizván Isten kegyelmében és segítségében, hogy vagy lerázzák az átkozott igát, vagy megakarnak halni. Fel lengyel nép! Kövesd őket. Borzasztó, hosszas gyalázat és szolgaság után, miután az elnyomtatás leirhatlan kínjait szenvedtük, tette hi a „nemzeti-középponti-bizottmány”, egyedüli törvényes és nemzeti bizottmányod az ntolsó küzdelemre a dicsőség és győzelem mezején, és elfogod nyerni a dicsőség és győzelem koszoruját, oly szentül, mint hogy Isten van az égben. Te, ki még tegnap vezeklő és rabzsolga valál, holnap bizvást mint hős és uralgó fogsz feltámadni. Te elfogod nyerni nagygyódot és függetlenséget, bátorságot és szent áldozati készséget által, mint a minőt a történelemben egy nemzet sem mutathat fel. A feltámadó hazának áldozd fel szánalom, ingadozás és vonakodás nélkül életed, véred, vagyoned, mindenedet a mit föléd kíván, legnagyobb készséggel. Ezért, biztosit a nemzeti-középponti bizottmány, hogy örökkédség siker fogja követni, s áldozataid jól fog-

nak felhasználtatni, hogy az ügyek vezénylétét erős kezekkel ragadta meg és fogja folytatni. Minden jelenség, mely azt tanúsítaná, hogy hiányzik a ragaszkodás a szent ügyhöz, de míg a buzgalom hiánya is szigoru de igazságos törvényezők által, a megsértett haza nevében, vizsgálat alá fog vétetni, és keményen meg lesz büntetve.”

A „nemzeti-középponti bizottmány” mindjárt nyílt felépésének első napján és a küzdelem kezdetén, Lengyelország minden fiát, vallás, faj, polgári állás és születés különbség nélkül az ország egyenlő, szabad polgarának nyilatítja. Azon földbirtok, melyet a földnépe eddig művelt, s vagy tized vagy urbér utján birt, ezenul elvitázhatlan tulajdona s állandó öröke. A károsodó földesurak országos adózás által fognak kármentesítettni; a szellérek és napszámók, a kik a hadsereg soraiba lépnek, úgy mint azok családai, kik a harcztéren a küzdelemben találják halálukat, azon javakban fognak részesítettni, a melyeket az ellenség-től ismét vissza hódítunk.

Fegyverre! Fegyverre! Lengyelország, Lithvánia és Oroszhon népei! mert ittűtt a közös felszabadulás órája, s a sas, lovag és arkangyal zászlói lobognak kivont ősi kardjaink felett.

Még egy szót hozzád Orosz nemzet! Történetileg ismert jelszavunk: szabadság s a nemzetek testvérisége. Megbocsátjuk nektek hazánk meggyilkolását, megbocsátjuk a Praga és Osztrolenka mellett ontott vért, az erőszakoskodást, melyet Varsó utcáin követtetek el, és a kínzásokat a váracs börtöneiben — mert te is meg vagy gyilkolva és lebilincselve, s nyomorúságba és gyszába süllyedtél. Fiaidnak holt tetemei hasonlóképpen lógnak a császár akasztófaín, a te prófétáid szintén megmerevednek Szibéria jég mezején. De ha e válperezen nem éreznél bűnbánatot a múltért, ha a jövőért nem ápolsz nemesebb törekvést, és a küzdelemben ellentűnk segíteni fogod azon zsarnokot, ki minket megfojt, titeket pedig letipor, akkor: jaj neked! mert akkor Isten és világ színe előtt kijelentenők, hogy rabzsolaságra és az örökké tartó nyomorúságra vagy átkozva, és kibívnánk tégedet a legirtóztatóbb irtóháborúra; az utolsó küzdelemre, melyet vív az európai polgarosodás Ázsia vad barbársága ellen.”

A felkelés újabb mozzanatairól szóló távirati tudósítások imitt következnek:

Lemberg, febr. 1. A mai „Goinec” következő táviratnyit közli: Liwice-nél egy fegyveres csoport megtámadta a vasuti hid őrzésére rendelt fél zászlóaljnyi katonai fedezetet. Az eredmény még nincs tudva. Skiernevice-nél a szállított unjonczokat a felkelők kiszabadították. A katonaság Kielec-nél és Radomnál őszpontosítja magát. Lithvania felé felkelők húzódnak. Más magantudósítások szerint, Oleksiniecnél a felkelés erős lábón áll s Kolodno-nál heves csata volt. Langiewitz Wonchokban 3,000 felkelő felett parancsokot.

Lemberg, febr. 2. A lengyel királyiági felkelés növekedőben van; formaszertü guerillaháborúvá alakul s terjed ki Lithvania-, Podolia- és Volhyniára. Itt 200,000 (?) felkelőről beszélnek. Galicziából folyvást jönnek a csatlakozók; azt mondják, Lembergől is már több mint 600 ember ment Lengyelországba. Itt ma a rendőrség egy valószínűleg Lengyelországha szánt fegyverekkel rakott szerket tartóztatott le.

Krakó, febr. 2. Mintegy 2,000-ből álló felkelők tegnap elfoglalták Olkusz-t és Sosnowice és Modzejo felé vonultak, gyaníthatólag azért, hogy a határszéli pénztárakat kirabolják. A porosz határok védelmére Mislovitzba porosz katonaság érkezett. Tomaszowot a felkelők ismét elfoglalták. Volhyniában Olezucenél egy véres csata az oroszok hátrá nyára tűtt ki.

Berlin, febr. 1. Múlt hó 30-ról szóló varsói magantudósítások szerint a felkelésnek Lythvaniában és Volhyniában sok követője volna, sőt az a kétes jellemű hír is terjedt, hogy ama tartományokban is kitűtt volna a felkelés. A hír névszerint Wilna-t emlegeti. Varsói levelek a felkelőket kétségeltlenül gyengébb részeknek írják le, a mely sok helytt megveretett, de néhol igen jelentékeny sikert is vívott ki. A kormány most igen erőyes; ámde a rosz nagyon elhatalmasodott s nem egy hamar lesz helyrehozható. Varsó városa jan. 28-án csendes volt. A fellegvárban azonban több qjonoz nem akart a zászló alá felesküdni; sokan életükkel fizették meg szökési kísérletüket, de mégis számosan odább állottak. Némelyek a czárnak nem, hanem Konstantin nagyherczegnek akartak hűséget esküdni. A kir. palota előtt tüntetés volt, Konstantinnak Lengyelországban születtett fia, a még csak öt hónapos Waczlav érdekében. A dekásgs legnagyobb része a mozgalomhoz csatlakozott.

Lemberg, febr. 3. Ma a rendőrigazgatóságnak folyó hó 2-ról kelt következő tartalmu hirdetménye volt kiragasztva: Nehány nap óta itt személyeket toborzanak, hogy a határszelen átkelve a lengyelországi felkelőkhez csatlakozzanak. Ily szándékkal már jelentékeny számú fegyverzett ifjúság hagyta el a várost. A rendőrigazgatóság figyelmeztet, hogy valamint a toborzás, úgy az említett célra avagy csak megkísértett átlépése a határnak, a büntető törvénykönyv 66. §-szert fog büntettetni.

A Lembergől Lengyelországba indultak közül tegnap olta mintegy negyven egyén visszahozatott. A letartóztatottak többnyire fiatal iparosok.

Sz. Pétervár, febr. 2. A „Journ. de St. Petersb.” jelenti Varsóból jan. 31-ről: Sturler tábornok elklütetvén Bialystok felé csapatokkal és munkásokkal, találkozott a Varsóból kiküldött Bontemps tábornokkal. A vasut e szerint helyre van állítva; sok felkelő elfogatott; ezek azt állítják, hogy kényszerítve voltak a felkelésben részvételre; mindnyájan katonai bizottság elébe állítottak s papokat adnak ki mint föláztókat.

Breslau, február 2. A mai varsói gyors vonat kima-radt. A tegnapi gyors vonatot közel Varsóhoz megtámadta 83 főlkelő. Ezek kényszerítették a vonat vezetőjét, hogy a legnagyobb sebességgel menjen és Skerniewice-nél elhagyta a vonatot. A főlkelők főreje, 6000 ember, többnyire löfegyverekkel felszerelve, Czenstochuanál van őszpontosulva. A porosz főelnök a lengyel határszélre ment.

Posen, febr. 3. A katonai kormányzó és főelnöknek egy kiáltványa óvakodásra inti a lakosokat közvetlen vagy

közvetett részvételtől a lengyel fölkelésben, mivel ez fölsegérülési büntetést vonhatna maga után.

Sz. Pétervár, febr. 3. A „Journ. de St. Petersb.” jelenti: Elővigyázati szempontból a Wilnából Varsóba menő éji gyors vonat meg van szüntetve. A vonatok csak nappal járnak.

GÖRÖGORSZÁG. Athéne, jan. 31. Balbis elnökke választott. Elliot jelenti, hogy Koburg herceg elfogadja a jelöltséget, a kinek unokája, mint koronaörökös, fölveendi a görög vallást.

AMERIKA. Uj-York, jan. 22. A senatusban indítványoztatott, hogy a francia beavatkozás Mexikóban, a londoni szerződés megsértésének nyilvánításáék; követelje a francia csapatok eltávolítását a mexikóiakat segitsék.

60,000 egyestletti, a kik Észak-Carolina felé nyomultak előre, Casoweltől visszaverettek.

Mexiko, december 27. Forey tábornok hadtestének zömével még folyvást Orizabában van, élelem- és hadszert gyűjt s készül Puebla ellen indulni, mihelyt összes hadereje egyesítve lesz.

Ujabbak. Bécs, febr. 4. A mai „Koburger Ztg.” hivatalosan megerősíti, hogy Koburg herceg a görög trónra való kijelöltetését véglegesen elutasította.

Berlin, febr. 3. A mai „Kreuzztg.” írja, hogy a király válasza a képviselőház feliratára a miniszterium ellenjegyzése nélkül fog kiadni. Az urakházának mai ülésében Gaffron, Ploett és Rittberg, ötven parthívok által támogatva, feliratot indítványoztak, a melynek tartalma a következő lenne: A törvényhozásban közreműködésre hivatott hatalmak összeütközésben vannak, mi alatt minden hatalom az alkotmány értelmében öt forma szerint illető jogát gyakorolja. Az alkotmány sehol sem jelöli ki, hogy nézetkülönbség esetében melyik tartozék engedni. De van egy szó, a mely egyedül a német

nyelv tulajdona; e szó: „honatya.” Mi meszsze elutasítjuk magunktól a gondolatot, hogy a korona tényleges erőt használja a jog megtörésére. Mi tudjuk, hogy ő felsége kormányának nem ez a véleménye. És nem is olyan a helyzet, hogy kényszerített önvédelemnek legyen helye. A javaslat reményli, hogy folyvást tágasabb körben szilárdul meg az a meggyőződés, hogy csak mérséklet s a jog tisztelete, bár hol legyen is ez, biztosíthatja a törvényhozó államhatalmak egyetértését, a mely e két veszélyt, az anarchiát és absolutizmust eltávolítja. — A haladó párt egyik töredékének tanácskozásiában elhatározták, hogy a képviselőház menjen belé az 1863-i költségvetés feletti tanácskozáiba, de óvástétel és oly határozat mellett, a melyben ki legyen mondva, hogy a miniszterek polgári törvény szerint fizetés kötelezettek.

Breslau, febr. 3. A mai „Schles. Ztg.” jelenti: A varsói vonat ma elérte a felső sileziai reggeli vonatot; azonban az egész lengyel posta hiányzik. Egy nem elég biztos hír szerint, a postaszállományokat a felkelők fogták elvenni. Egy hatarszéli távirat jelenti, hogy a varsói gyors vonat nem érkezett meg. A felkelők a porosz határszél felől az osztrák határszélnek fordultak, hogy Krakóbba jussanak.

Turin, febr. 3. Nápolyban e hó 1-én Ricciardi képviselő elnöklete alatt népgyűlés volt a brigantaggio ügyében. Két kérvényt határoztak a parlamenthez. Egyikben szabad csapat alakítását kéri a rablók kiirtására; a másikban személyadó kirovását indítványozták az olyan községekre, a melyek a rablóknak menhelyet adnak. Egy csapat a Pesole tó mellett Basilicatanban megtámadta a rablókat 14-et megölt, 9-et megsebesített, többet elfogott.

A lengyel határszélről, febr. 4. Vasárnap 800 felkelő megszállván Lody gyárvárost, a fiókbanktól 18,000, a postahivaltaltól 31,000 rubel kormányi pénzt elfoglaltak, az ujonczozó bizottságot kivetkék, magán tulajdont azonban nem bántottak.

Sz. Pétervár, febr. 4. Nostiz szárnysegédet mult vasárnap, Biala mellett, a felkelők megtámadták, de két órai csatázás után 42 halottat és sebesültet magukkal vive Janowba vonultak vissza. Likratscheff tábornok megtámadta a felkelőket, a kik 20 halottat és 4 foglyot vesztek.

Veracruz, jan. 3. Hire jár, hogy a francziák támadásra készülnek és Puebla előtt állanak, a hol 35,000 mexikói van 200 ágyuval. Azt is beszélik, hogy Ortega és Commonfodt meghasonlottak volna.

Gabonaár Kolozsvárt Február 5-én 1862.

(Bécsi mérője osztrák értéken.)

Tisztabúza 3 frt — kr. Elegybúza 2 frt — kr. Rozs 2 frt — kr. Árpa — frt — kr. Zab — frt 95 kr. Török-búza 1 frt 50 kr. Pityóka — frt 90 kr. Marhahús 14 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Februarius 6-kán: Nemzeti kölesön 81.85. 5% Metalliques 75.90. Bank-részvény 816.—. Hitel-részvény 226.—. Váltó Londonra 115.90. Ezüst 114.25. Arany 5.55.

Februarius 3-kán: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 75.—. Erdélyi 73.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 18 1863.

Hirdetmény.

(24) (3—3)

Közzg.

Szab. kir. Zilah városa részéről közhirrét tétetik, hogy a városi közönségnek 1 szám alatti eddig tanácsai helyiségnak használt háza, földszint két szoba utczára, kettő udvarra, emeletbe három szoba utczára, három udvarra nyíló, ugy földszint konyha, emeletben egy előszoba, egy nagy 36 négyszögű ül területi, karzattal ellátott táncsteremmel, tágos mintegy 30 hordóra való pince, 16 lóra istálló és szekér-szinnel, padlással és udvarral együtt bő és jó vízi közutak közelében; folyó 1863-ik évi ápril 24-től számítandó három évre tartandó árverés útján haszonbérbe a többet ígérőnek kiadandó. — A folyó év mártz 15-n tartandó árverés feltételei a városi tanács irodájában mindenkor megtekinthetők. — A kikiáltási ár 1000 frt. o. é. állítatván meg és annak 10% p. bánatpénzül az árverési bizottmánynál az árverés napján a résztvenni kívánók által előre leteendő.

Zilah szab. kir. városa 1863 január 27-én tartott Tanács közgyűléséből.

NEM HIVATALOS.

Ó v à s.

(1—3)

(27)

Kézdivásárhelyi Baka Dávid, alólírt által, házassági czélból, felsőbb helyről „Dispensatiót” eszközöltetett magának, azonban miután átvette a Dispensatiót, egy hozzá küldött levélből kiderült, hogy katoná, én az esketést ez okon megtagadtam, de a Dispensatiót tőle vissza nem kaptam, ez okon óva intem lelkész társaimat, nevezett Baka Dávidot meg ne eskessék, akár én ezennel, mind a család útján kieszközölt kikérdezési okmányt, mind pedig a Dispensatiót érvénytelennek nyilvánítom s minden ebből kifolyó felelősséget az illetőre hárítok.

Kézdivásárhelyt, jan. 25. 1863.

Székely János s. k.

Kézdivásárhelyi ref. pap.

(28)

Nemes Maros-zéki Káali unitarius pap tiszteletes Györfi Lajos ur, nejét **Losteiner Róziát** még a mult 1862-ben július 1-jén való perbe idéztette vala a Ny-Sz.-Mártoni unitaria Ekkleziában az irt év július havában tartott választó alapi székre; de meg nem jelent. Ugy az 1863-ban január 22-én Sz.-Gerliczén tartott alapi székre is elő nem állíthatott, mivel holléte nem tudatik. Azért nevezett **Losteiner Róziát** aszszony ezennel országosan idéztetik, hogy e folyó 1863-ik év július 7-kén, a Csókfalvi unitaria Ekkleziában tartandó választó alapi székre megjelenni, magát védeni, elne mulassa, mert akár jelenik meg, akár nem, nevezett tiszteletes Györfi Lajos ur, minden törvényes lépéseket meg fog tenni, hogy házassági szövetségüket felbontassa. Mely is legyen hírével és tudtával.

Sz.-Gerliczén, január 31-kén, 1863.

Farkas György m. k.

Marosszéki unitarius esperes.

(6—6)

(766)

MAINZI Drescher és Fischer

valódi **RETEK-CZUKORKÁNAK** egyedüli raktára **Kolozsvárt Karvázy József** fűszerkereskedésében, és **WOLFF J.** gyógyszerárában.

Ezen czukorkák, melyek már évek óta egész Németországban a legnagyobb sikerrel használtattak és mint a legjobb szer a köhögés és mell-fájás ellen elősmertetvén, annál inkább ajánlható, mivel a fennebbi gyárosok jelenleg sokkal jobbitott retek-czukorkáinak hatásáról jót állanak.

Árai:

RETTIG-BONBONS
von C. Drescher & Fischer
MAINZ

1 val. csomag 35 kr

1 lat 3 kr.

1 valódi doboz 45 kr

Valódijában kapható még: Tordán, WOLF GÁBOR gyógyszerész urnál és Enyeden WINKLER JÁNOS ur fűszer, anyag és festék kereskedésében, és TRAJANOVITS EDE gyógyszerész urnál.

Nyomatott az ev. ref. fűtada bettiivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

(26)

A végleges urbéri és dézma-kárpótlás kiszolgáltatása iránt a szabályszerű bejelentésekre a n. t. földbirtokos uraktól megbi-zásokat elfogadni kész, Kolozsvárt

(1—3)

Gámán Zsigmond,

az óvár-szegleten (Apór-ház 45 sz. ajtó.)

(25)

Eladó jószág.

(3—3)

Ns Alsó-Fehérmegyében **Alvincz** mezővárosában vagyon egy kisbirtok örökaron eladó. Értekezhetni iránta: Alvinczen tekintetes Csóka József urral.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, **Wittich Józsefnél** Maros-Vásárhelyt, **Dobray Nándornál** S.-Udvarhelyt, **Barthos Domokosnál** S.-Szentgyörgyön kapható:

Az erdélyi muzeum-egylet évkönyvei.

Szerkesztette Brassai Sámuel m. h. i. 1861. 4-r-I-ső kötet 1 frt. 70 kr.

II-dik kötet I-ső füzet 1862. 4-rét 80 lap. Ára 80 kr.

Csatározás a Daco-Roman törekvések ellen.

(Vonatkozva Ilarianu Papu „Erdély függetlensége” című röpiratára.)

Irtá Dózsa Dániel. Ára 40 kr.

Népszerű A B C

és Elemi olvasó-könyv fia és leány gyermekek számára. Irtá Tóth Tamás kolozsvári év. ref. tanító. Ára 16 kr.

A magyar kényurak. Regény az **Ingyen tanító francia nyelv-mester.** A francia nyelvet szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja Brassai Sámuel I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. (A Kékkönyvtár XIV. füzet.) Ára 1 frt 60 kr.

Histoire de Sibylle par Octave Feuillet 3 kötet 2 frt.

Az országbirói értekezletről, különös tekintettel a váltójogra. Lipcse. 1863. Ára 50 kr.

Oláh Judith. Történeli regény egy kötetben. Irtá Dózsa Dániel. Ára 1 ft. 20 kr.

Képek a hazai történelemből. Gyermekek számára szerkeszté Tanczos János. Ára 50 kr.

Most hagyta el a sajtót s minden könyvárusnál kapható:

VADRÓZSÁK,

Székely Népköltési Gyűjtemény.

Szerkesztli **KRIZA JÁNOS.** 1863. (VIII— 576 lap.) Ára 2 ft 50 kr.